

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ З КОМУНІКАЦІЇ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	053 «Психологія»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Соціально-гуманітарний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Психологічний практикум з комунікації» для здобувачів вищої освіти соціально-гуманітарного факультету за спеціальністю 053 «Психологія», перший рівень вищої освіти / укладач О.В. Скуловатова. Біла Церква: БНАУ, 2025. 21 с.

Розробник: О.В. Скуловатова, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології та здоров'я людини (протокол № 1 від 13.08.2025 р.)

В. о. завідувача кафедри психології
та здоров'я людини

Олена ХОМЧУК

Гарант ОП

Олена ХОМЧУК

Схвалено методичною радою соціально-гуманітарного факультету
(Протокол № 01 від 26.08.2025 р.)

Голова методичної ради, доцент

Інна КОВАЛЬЧУК

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ С4 «ПСИХОЛОГІЯ».....	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ.....	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
6.1. Лекції.....	9
6.2. Практичні заняття.....	11
6.3. Самостійна робота.....	12
6.4. Тематика та вимоги до розроблення творчого проєкту	13
6.5. Приклад екзаменаційного білета.....	14
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	16
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	17
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	17
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	18
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ.....	20
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	21

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

За планом 2025-2026 навчального року на вивчення дисципліни «Психологічний практикум з комунікації» для денної форми навчання передбачено 150 академічних годин (5 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 70 годин (лекції – 42, практичні заняття – 28), самостійна робота студентів – 80 години, з яких на підготовку і захист індивідуального науково-дослідницького завдання виділено 10 год.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено у таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Обов'язкова
Змістових модулів – 5	Спеціальність 053 «Психологія»	<i>Рік підготовки:</i>
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт за вибором здобувача вищої освіти		4-й
Загальна кількість академічних годин – 150		<i>Семестр</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 4.		8-й
		<i>Лекції</i>
	42 год.	
	<i>Практичні</i>	
	28 год.	
	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Самостійна робота (у т.ч. на виконання ІНДЗ)</i>
		80 год.
		Підсумковий контроль: іспит

Мета вивчення дисципліни: формування у студентів системи знань, практичних умінь та навичок, необхідних для ефективної міжособистісної, групової та професійної комунікації. Вивчення курсу спрямоване на розвиток комунікативної компетентності, здатності до активного слухання, емпатійного розуміння, аргументованого висловлювання власної позиції, подолання бар'єрів у спілкуванні та конструктивного вирішення конфліктів.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Для вивчення дисципліни «Психологічний практикум з комунікації» необхідними є знання та вміння, здобуті під час вивчення таких дисциплін: загальна психологія, соціальна психологія з курсом етнопсихології, соціально-психологічний тренінг, методи розвитку емоційного інтелекту.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ С4 «ПСИХОЛОГІЯ»

<p style="text-align: center;">Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 9. Здатність працювати в команді.</p>
<p style="text-align: center;">Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</p>	<p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання). СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.</p>
<p style="text-align: center;">Програмні результати навчання (ПРН)</p>	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання). ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника. ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності. ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.</p>

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологічний практикум з комунікації»

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи психології комунікації

- Тема 1.1. Комунікація як психологічний феномен: структура, функції та типологія.
- Тема 1.2. Вербальні та невербальні засоби: «мовний образ», психологія сприймання й інтерпретації повідомлень, маніпуляції словами.
- Тема 1.3. Активне слухання як основа ефективної взаємодії: емоційні й когнітивні аспекти.
- Тема 1.4. Комунікативна компетентність особистості: структура, рівні та показники.
- Тема 1.5. Бар'єри спілкування: когнітивні, емоційні, ситуативні та шляхи їх подолання.
- Тема 1.6. Емпатія, рефлексія та ідентифікація у процесі міжособистісної взаємодії.

Змістовий модуль 2. Міжособистісна комунікація та її психологічні механізми

- Тема 2.1. Психологічні механізми міжособистісної взаємодії: довіра, вплив, партнерство.
- Тема 2.2. Конфлікти в комунікації: причини, динаміка, стратегії розв'язання.
- Тема 2.3. Комунікація у партнерських, дружніх і робочих стосунках; підтримка вразливих категорій (діти, літні люди, травмовані).
- Тема 2.4. Переконавання, вплив і мотивація: механізми впливу та протидія маніпуляціям (зокрема в умовах паніки).
- Тема 2.5. Стратегії ефективного спілкування: конструктивні й деструктивні моделі; роль співпереживання у взаємодії.
- Тема 2.6. Комунікація в умовах стресу та невизначеності: адаптація діалогу в кризових подіях (війна, надзвичайні ситуації). Психологічна безпека в інформаційному просторі.

Змістовий модуль 3. Комунікація у професійному середовищі

- Тема 3.1. Професійна комунікація: норми, етика, стандарти та культура мовлення.
- Тема 3.2. Самопрезентація й імідж фахівця: формування професійного образу через слова, жести та невербальні засоби.
- Тема 3.3. Комунікація в команді: групова динаміка, розподіл ролей, ефективність взаємодії у професійних і волонтерських колективах.
- Тема 3.4. Лідерство через комунікацію: натхнення, підтримка, вплив і розвиток стійкості команди.
- Тема 3.5. Комунікація у професійних кризових ситуаціях: психологічна перша допомога та підтримка постраждалих (ВПО, військові, родини загиблих).
- Тема 3.6. Супервізія та професійна підтримка: роль комунікації у профілактиці вигорання та формуванні колегіальності.

Змістовий модуль 4. Міжкультурна та соціально-психологічна комунікація

Тема 4.1. Міжкультурна комунікація: сутність, бар'єри та шляхи їх подолання.

Тема 4.2. Міжкультурна взаємодія в гуманітарному контексті: досвід волонтерських і соціальних практик.

Тема 4.3. Соціальні мережі як середовище комунікації: психологічні ризики та можливості.

Тема 4.4. Інформаційна гігієна та критичне мислення у цифровій комунікації.

Змістовий модуль 5. Тренінгово-практичні технології розвитку комунікативних навичок

Тема 5.1. Тренінги розвитку комунікативної компетентності.

Тема 5.2. Рольові та ділові ігри як методи формування навичок ефективного спілкування.

Тема 5.3. Кейс-методи й аналіз практичних ситуацій у сфері комунікації.

Тема 5.4. Технології розвитку навичок публічних виступів і презентацій (зокрема онлайн).

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лб.	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи психології комунікації												
Тема 1.1	5	2	–			3						
Тема 1.2	5	2	–			3						
Тема 1.3.	5	–	2			3						
Тема 1.4.	5	–	2			3						
Тема 1.5.	5	–	2			3						
Тема 1.6.	5	2	–			3						
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6			18						
Змістовий модуль 2. Міжособистісна комунікація та її психологічні механізми												
Тема 2.1.	5	2	–			3						
Тема 2.2.	7	2	2			3						
Тема 2.3.	5	–	2			3						
Тема 2.4.	7	2	2			3						
Тема 2.5.	5	2	–			3						
Тема 2.6.	5	2	–			3						
Разом за змістовим модулем 2	34	10	6			18						
Змістовий модуль 3. Комунікація у професійному середовищі												
Тема 3.1.	5	2	–			3						
Тема 3.2.	7	2	2			3						
Тема 3.3.	7	2	2			3						
Тема 3.4.	7	2	2			3						
Тема 3.5.	5	2	–			3						
Тема 3.6.	5	2	–			3						
Разом за змістовим модулем 3	36	12	6			18						
Змістовий модуль 4. Міжкультурна та соціально-психологічна комунікація												
Тема 4.1.	5	2	–			3						
Тема 4.2.	5	2	–			3						
Тема 4.3.	7	2	2			3						
Тема 4.4.	5	2	–			3						
Разом за змістовим модулем 4	22	8	2			12						
Змістовий модуль 5. Тренінгово-практичні технології розвитку комунікативних навичок												
Тема 5.1.	7	2	2			3						
Тема 5.2.	6	–	2			4						
Тема 5.3.	7	2	2			3						
Тема 5.4.	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 4	28	6	8			14						
Усього годин	150	42	28			80						

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів, в т.ч. індивідуальні завдання.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи психології комунікації	
<p>Тема 1.1. Комунікація як психологічний феномен: структура, функції та типологія.</p> <p>Комунікація як предмет дослідження психології та суміжних наук. Психологічна структура комунікативного процесу: суб'єкт, адресат, повідомлення, канал, зворотний зв'язок. Основні функції комунікації: когнітивна, афективна, інтерактивна, регулятивна, соціалізуюча. Типологія комунікацій: міжособистісна, групова, масова, організаційна, міжкультурна. Психологічні бар'єри спілкування та шляхи їх подолання.</p>	2
<p>Тема 1.2. Вербальні та невербальні засоби: «мовний образ», психологія сприймання й інтерпретації повідомлень, маніпуляції словами.</p> <p>Вербальна комунікація як провідний засіб соціальної взаємодії. Поняття «мовний образ». Невербальні засоби комунікації: кінесика, паралінгвістика, проксемика, такесика, окулесика. Психологічні механізми сприймання й інтерпретації повідомлень: когнітивні схеми, стереотипи, установки. Маніпулятивні стратегії у мовленні: евфемізми, фреймінг, прихована аргументація, інформаційні пастки. Взаємодія вербальних і невербальних каналів у міжособистісній комунікації.</p>	2
<p>Тема 1.6. Емпатія, рефлексія та ідентифікація у процесі міжособистісної взаємодії.</p> <p>Психологічні механізми розуміння іншої особистості: загальна характеристика. Емпатія як здатність до емоційного співпереживання: когнітивний, емоційний та поведінковий компоненти. Рефлексія: поняття, рівні та функції у процесі комунікації. Ідентифікація як механізм пізнання та елемент соціальної перцепції. Роль емпатії, рефлексії та ідентифікації у формуванні ефективної міжособистісної взаємодії та довірчих відносин.</p>	2
Разом за змістовий модуль 1	6
Змістовий модуль 2. Міжособистісна комунікація та її психологічні механізми	
<p>Тема 2.1. Психологічні механізми міжособистісної взаємодії: довіра, вплив, партнерство.</p> <p>Поняття міжособистісної взаємодії в психології. Довіра як базовий механізм міжособистісної комунікації: чинники формування та руйнування. Психологічні механізми впливу на особистість: переконання, навіювання, конформність. Партнерська взаємодія: принципи рівності, взаємоповаги та співробітництва. Моделі ефективної міжособистісної взаємодії у професійній діяльності.</p>	2
<p>Тема 2.2. Конфлікти в комунікації: причини, динаміка, стратегії розв'язання.</p> <p>Психологічна сутність конфлікту: визначення та класифікація. Причини виникнення міжособистісних конфліктів. Динаміка конфлікту: стадії розвитку, ескалація та деескалація. Типові стилі поведінки у конфлікті (за К. Томасом). Стратегії конструктивного розв'язання конфліктів: переговори, медіація, компроміс.</p>	2
<p>Тема 2.4. Переконання, вплив і мотивація: механізми впливу та протидія маніпуляціям (зокрема в умовах паніки).</p> <p>Переконання як раціонально-логічний механізм впливу. Психологічні засоби впливу: навіювання, зараження, наслідування. Маніпуляція як прихований вид впливу: техніки та наслідки. Мотивація поведінки у процесі комунікації. Психологічні засоби протидії маніпуляціям, особливо в умовах масової паніки.</p>	2
<p>Тема 2.5. Стратегії ефективного спілкування: конструктивні й деструктивні моделі; роль співпереживання у взаємодії.</p> <p>Ефективне спілкування як чинник професійного та особистісного розвитку. Конструктивні моделі взаємодії: діалог, активне слухання, асертивність. Деструктивні моделі спілкування: агресія, пасивність, маніпулятивність. Співпереживання та емпатія як умова ефективної комунікації. Практичні стратегії підвищення результативності комунікаційної взаємодії.</p>	2
<p>Тема 2.6. Комунікація в умовах стресу та невизначеності: адаптація діалогу в кризових подіях (війна, надзвичайні ситуації). Психологічна безпека в інформаційному просторі.</p> <p>Особливості комунікації в умовах психологічного стресу та невизначеності. Механізми адаптації діалогу у кризових обставинах (війна, катастрофи, надзвичайні ситуації). Роль лідера та кризового комунікатора в підтримці психологічної стійкості. Психологічна безпека в</p>	2

інформаційному просторі: ризики та загрози. Технології формування стійкості до інформаційного тиску й дезінформації.	
Разом за змістовий модуль 2	10
Змістовий модуль 3. Комунікація у професійному середовищі	
<p>Тема 3.1. Професійна комунікація: норми, етика, стандарти та культура мовлення.</p> <p>Поняття професійної комунікації у сучасній психології. Норми і правила професійної взаємодії. Етичні принципи спілкування у професійних відносинах. Культура мовлення як показник професіоналізму. Стандарти ділового та професійного спілкування у різних сферах діяльності.</p>	2
<p>Тема 3.2. Самопрезентація й імідж фахівця: формування професійного образу через слова, жести та невербальні засоби.</p> <p>Самопрезентація як психологічний механізм соціальної взаємодії. Вербальні засоби створення професійного іміджу. Роль невербальної поведінки у формуванні першого враження. Психологічні стратегії ефективної самопрезентації. Баланс автентичності й соціальних очікувань у професійному образі.</p>	2
<p>Тема 3.3. Комунікація в команді: групова динаміка, розподіл ролей, ефективність взаємодії у професійних і волонтерських колективах.</p> <p>Психологічна природа команди та групової динаміки. Формальні та неформальні ролі в команді. Механізми комунікативної взаємодії в колективах. Фактори ефективності командної комунікації. Особливості взаємодії у волонтерських групах та кризових командах.</p>	2
<p>Тема 3.4. Лідерство через комунікацію: натхнення, підтримка, вплив і розвиток стійкості команди.</p> <p>Лідерство як психологічний феномен і комунікативний процес. Вербальні та невербальні засоби лідерського впливу. Лідер як джерело натхнення і підтримки. Комунікація як інструмент розвитку командної стійкості. Етичні аспекти лідерського впливу.</p>	2
<p>Тема 3.5. Комунікація у професійних кризових ситуаціях: психологічна перша допомога та підтримка постраждалих (ВПО, військові, родини загиблих).</p> <p>Особливості комунікації у кризових та травматичних ситуаціях. Принципи надання психологічної першої допомоги. Специфіка комунікації з ВПО, військовими, родинами загиблих. Вербальні й невербальні техніки підтримки постраждалих. Роль емпатії та професійної етики у кризовому діалозі.</p>	2
<p>Тема 3.6. Супервізія та професійна підтримка: роль комунікації у профілактиці вигорання та формуванні колегіальності.</p> <p>Супервізія як форма професійного розвитку і підтримки. Психологічна комунікація у системі супервізійних відносин. Механізми колегіальності та взаємопідтримки у професійних спільнотах. Роль комунікації у профілактиці професійного вигорання. Формування культури взаємодопомоги й довіри у колективі.</p>	2
Разом за змістовий модуль 3	12
Змістовий модуль 4. Міжкультурна та соціально-психологічна комунікація	
<p>Тема 4.1. Міжкультурна комунікація: сутність, бар'єри та шляхи їх подолання.</p> <p>Поняття міжкультурної комунікації в сучасній психології та культурології. Основні бар'єри міжкультурного спілкування: мовні, ціннісні, соціально-психологічні. Психологічні механізми виникнення стереотипів і упереджень. Стратегії подолання міжкультурних бар'єрів: толерантність, культурна адаптація, розвиток емпатії. Міжкультурна компетентність як умова ефективної взаємодії.</p>	2
<p>Тема 4.2. Міжкультурна взаємодія в гуманітарному контексті: досвід волонтерських і соціальних практик.</p> <p>Соціально-психологічні основи міжкультурної взаємодії у гуманітарній сфері. Роль комунікації у волонтерській діяльності. Психологічні труднощі міжкультурної взаємодії у соціальних практиках. Приклади успішних гуманітарних і волонтерських проєктів. Комунікативні стратегії підтримки постраждалих у кризових міжкультурних середовищах.</p>	2
<p>Тема 4.3. Соціальні мережі як середовище комунікації: психологічні ризики та можливості.</p> <p>Соціальні мережі як феномен сучасної комунікації. Позитивні можливості мережевої взаємодії: обмін знаннями, підтримка, колективна дія. Психологічні ризики: залежність, інформаційне перевантаження, маніпуляції. Вплив соціальних мереж на формування ідентичності та самооцінки. Психологічні технології безпечної і продуктивної взаємодії в соцмережах.</p>	2

Тема 4.4. Інформаційна гігієна та критичне мислення у цифровій комунікації. Поняття інформаційної гігієни та її роль у збереженні психологічного здоров'я. Критичне мислення як психологічний інструмент аналізу інформації. Психологічні механізми впливу фейкових повідомлень і пропаганди. Техніки розвитку критичного мислення у цифровому середовищі. Практичні стратегії інформаційної безпеки у професійній та повсякденній комунікації.	2
Разом за змістовий модуль 4	8
Змістовий модуль 5. Тренінгово-практичні технології розвитку комунікативних навичок	
Тема 5.1. Тренінги розвитку комунікативної компетентності. Поняття та структура комунікативної компетентності. Основні рівні розвитку комунікативних навичок. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії. Сучасні методи тренінгів у сфері комунікації: рольові ігри, інтерактивні вправи, симуляції. Оцінка ефективності тренінгових заходів.	2
Тема 5.3. Кейс-методи й аналіз практичних ситуацій у сфері комунікації. Поняття кейсу та кейс-методу у навчанні. Алгоритм аналізу комунікаційних кейсів. Стратегії вирішення комунікаційних проблем. Приклади практичних ситуацій у професійному середовищі. Критичне мислення та прийняття рішень у складних комунікаційних ситуаціях.	2
Тема 5.4. Технології розвитку навичок публічних виступів і презентацій (зокрема онлайн). Психологічні аспекти публічних виступів: подолання страху та тривоги. Структура та логіка успішної презентації: вступ, основна частина, висновки. Використання візуальних та цифрових матеріалів. Особливості онлайн-виступів: взаємодія з аудиторією, інтерактивні елементи. Основні навички голосу, дикції та невербальної комунікації під час публічного виступу.	2
Разом за змістовий модуль 5	6
Всього	42

6.2. Практичні заняття

Тема практичного заняття	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи психології комунікації	
Тема 1.3. Активне слухання як основа ефективної взаємодії: емоційні й когнітивні аспекти.	2
Тема 1.4. Комунікативна компетентність особистості: структура, рівні та показники.	2
Тема 1.5. Бар'єри спілкування: когнітивні, емоційні, ситуативні та шляхи їх подолання.	2
Разом за змістовий модуль 1	6
Змістовий модуль 2. Міжособистісна комунікація та її психологічні механізми	
Тема 2.2. Конфлікти в комунікації: причини, динаміка, стратегії розв'язання.	2
Тема 2.3. Комунікація у партнерських, дружніх і робочих стосунках; підтримка вразливих категорій (діти, літні люди, травмовані).	2
Тема 2.4. Переконавання, вплив і мотивація: механізми впливу та протидія маніпуляціям (зокрема в умовах паніки).	2
Разом за змістовий модуль 2	6
Змістовий модуль 3. Комунікація у професійному середовищі	
Тема 3.2. Самопрезентація й імідж фахівця: формування професійного образу через слова, жести та невербальні засоби.	2
Тема 3.3. Комунікація в команді: групова динаміка, розподіл ролей, ефективність взаємодії у професійних і волонтерських колективах.	2

Тема 3.4. Лідерство через комунікацію: натхнення, підтримка, вплив і розвиток стійкості команди	2
Разом за змістовий модуль 3	6
Змістовий модуль 4. Міжкультурна та соціально-психологічна комунікація	
Тема 4.3. Соціальні мережі як середовище комунікації: психологічні ризики та можливості.	2
Разом за змістовий модуль 4	2
Змістовий модуль 5. Тренінгово-практичні технології розвитку комунікативних навичок	
Тема 5.1. Тренінги розвитку комунікативної компетентності.	2
Тема 5.2. Рольові та ділові ігри як методи формування навичок ефективного спілкування.	2
Тема 5.3. Кейс-методи й аналіз практичних ситуацій у сфері комунікації.	2
Тема 5.4. Технології розвитку навичок публічних виступів і презентацій (зокрема онлайн).	2
Разом за змістовий модуль 5	8
Всього	28

6.3. Самостійна робота

Якість засвоєння студентами знань із психологічного практикуму з комунікації безпосередньо пов'язана з рівнем їхньої навчальної самостійності та активності у процесі пізнання. У сучасних умовах підготовки майбутніх фахівців психології особливий акцент робиться на розвитку здатності до самостійної аналітичної, дослідницької та практико-орієнтованої роботи.

Самостійна робота передбачає різноманітні види індивідуальної та колективної діяльності студентів, які здійснюються у фасилітаційному супроводі викладача, тобто без його безпосередньої участі в позааудиторний час. Самостійна робота виконується за завданнями, виконання яких потребує творчого підходу та вміння самостійно отримувати знання.

Види самостійної роботи:

- самостійна робота в аудиторії під керівництвом викладача у вигляді запланованих консультацій;
- самостійна позааудиторна робота студентів над виконанням завдань у робочому зошиті;
- самостійний пошук і аналіз додаткової інформації за темами, які передбачені програмою;
- підготовка до практичних занять і поточного контролю;
- підготовка доповіді на одну з вивчених тем.

Зміст	К-ть годин
Аналіз та узагальнення студентом прочитаного на лекціях навчального матеріалу, підготовка до практичних занять.	20

<i>Практичне завдання</i> «SWOT-аналіз власних комунікативних умінь». Скласти таблицю сильних сторін, слабких сторін, можливостей і загроз для особистого стилю комунікації.	20
<i>Проектне завдання:</i> підготувати мультимедійну презентацію за однією із запропонованих тем, творчо розкривши її зміст.	40
Всього	80

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання ІНДЗ.

6.4. Тематика та вимоги до розроблення творчого проєкту

Орієнтовна тематика творчих проєктів

1. Комунікація в епоху штучного інтелекту: виклики і перспективи.
2. Психологія онлайн-спілкування: чому ми інші в соцмережах?
3. Культура спілкування покоління Z і покоління Alpha.
4. Ефект «відкладеного повідомлення»: як месенджери змінюють діалог.
5. Психологія емодзі: нова мова емоцій.
6. Мем як інструмент комунікації у студентському середовищі.
7. Діджитал-етикет: правила онлайн-спілкування.
8. Вплив ТікТок на стиль комунікації молоді.
9. Психологія «чатових» конфліктів: чому сваритися в онлайні легше?
10. Голосові повідомлення: зручність чи бар'єр у комунікації?
11. Комунікація у віртуальних командах: психологічні труднощі.
12. Анонімність в інтернеті: свобода чи загроза для психологічного клімату?
13. Інфлюенсери як нові комунікатори суспільної думки.
14. Сторітелінг в Instagram: психологія коротких історій.
15. Психологія комунікації через меми та GIF-ки.
16. Віртуальна реальність (VR) і нові форми міжособистісного спілкування.
17. ChatGPT і комунікація: співрозмовник чи інструмент?
18. Вплив алгоритмів соцмереж на наше спілкування і світогляд.
19. Психологія «лайка»: чому ми залежні від реакцій.
20. Digital detox як спосіб відновлення комунікативного здоров'я.
21. Секрети успішних комунікаторів у YouTube та TikTok.
22. Онлайн-флірт: нова психологія романтичної комунікації.
23. Культура відеоблогів: самопрезентація і психологія впливу.
24. Аудіоплатформи (Clubhouse, подкасти) як новий формат спілкування.
25. Психологія «цифрових масок» і аватарів.
26. Емоційний інтелект у цифрових комунікаціях.
27. Зумери проти бумерів: поколіннєві конфлікти у стилях комунікації.
28. Психологія фейків і маніпуляцій у медіа.
29. Гейміфікація у комунікації: як гра змінює спілкування.
30. Дистанційне навчання і нові правила комунікації «викладач–студент».
31. Цифрова агресія (кібербулінг): психологія кривдника і жертви.

32. Комунікація майбутнього: чи замінять нас віртуальні аватари і ШІ-співрозмовники?

Вимоги до розроблення творчого проєкту

- обсяг презентації – 10–12 слайдів;
- логічна структура: вступ – основна частина – висновки;
- використати ілюстративний матеріал (схеми, фото, відео, діаграми);
- креативний дизайн (шрифти, кольори, інфографіка);
- бажано включити власні міні-дослідження чи опитування;
- обов'язкова наявність підсумкового слайду з особистими висновками студента;
- дотримуватися академічного стилю оформлення (посилання на джерела).

6.5. Приклад екзаменаційного білета

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (тестове) (10 балів)

1. Основним предметом психології комунікації є:

- а) технічні засоби передавання інформації;
- б) психологічні механізми сприйняття, розуміння та обміну інформацією між людьми;
- в) мовознавчі аспекти мови;
- г) економічна ефективність комунікації.

2. Об'єктом психології комунікації виступає:

- а) інформаційні технології;
- б) людина як суб'єкт комунікативної діяльності;
- в) глобальні медіа-мережі;
- г) системи управління інформацією.

3. До основних функцій міжособистісної комунікації належать:

- а) інформаційна, регулятивна, емоційна, інтерактивна;
- б) економічна, стратегічна, технічна;
- в) педагогічна, медична, правова;
- г) фінансова, комерційна, ринкова.

4. Ефективна комунікація передбачає:

- а) чіткість і зрозумілість повідомлення;
- б) адекватний зворотний зв'язок;
- в) врахування невербальних сигналів;
- г) усі відповіді правильні.

5. Який із перелічених факторів є бар'єром у комунікації?

- а) упередження та стереотипи;
- б) відсутність уваги до співрозмовника;
- в) невміння слухати;
- г) усі відповіді правильні.

6. Активне слухання включає:

- а) уточнювальні питання та перефразування;

- б) оцінку співрозмовника;
- в) ігнорування емоцій співрозмовника;
- г) уникання зорового контакту.

7. До невербальних засобів комунікації належать:

- а) міміка, жести, інтонація;
- б) друковані тексти;
- в) електронні повідомлення;
- г) рекламні слогани.

8. Яке твердження відображає значення емоційного інтелекту в комунікації?

- а) він допомагає розуміти власні емоції та емоції інших;
- б) сприяє зниженню конфліктності;
- в) підвищує ефективність взаємодії в колективі;
- г) усі відповіді правильні.

9. Сучасні виклики для психології комунікації пов'язані з:

- а) розвитком цифрових технологій і соціальних мереж;
- б) появою нових форм онлайн-спілкування;
- в) зростанням впливу візуальних і медіа-образів;
- г) усі відповіді правильні.

10. Хто з учених зробив вагомий внесок у вивчення комунікації?

- а) П. Вацлавік (теорія комунікації);
- б) А. Мєграбян (правило «7–38–55»);
- в) Е. Берн (теорія трансакційного аналізу);
- г) усі відповіді правильні.

Завдання 2 (стереотипне) (5 балів)

Уявіть, що ви отримали завдання провести презентацію перед незнайомою аудиторією. Як ви подолаєте комунікативні бар'єри та тривожність?

Завдання 3 (аналітико-практичне) (9 балів)

Проаналізуйте проблемну ситуацію та розробіть рішення цієї ситуації.

««В онлайн-групі для виконання спільного проєкту частина студентів активно бере участь, а інші не відповідають на повідомлення і не виконують завдання. Це призводить до втрати ефективності та зростання конфліктів. Як майбутній психолог, запропонуйте шляхи вирішення проблеми, щоб підвищити залученість усіх членів команди і зберегти позитивний психологічний клімат»».

Завдання 4 (контрольні запитання) (6 балів)

Дайте відповіді на запитання:

1. У чому полягає значення дисципліни «Психологія комунікації»?
2. Хто або що є об'єктом і предметом психології комунікації?
3. Які основні проблеми та виклики виникають у психології комунікації в умовах цифровізації, соціальних мереж і глобальної взаємодії?

Критерії оцінювання

Підсумковий бал за екзамен формується як сума результатів, отриманих студентом за всі види завдань. Загальна кількість балів за виконання

екзаменаційної роботи становить – 30.

Завдання 1 (тестове). Максимальна кількість балів – 10. Кожен тест закритої форми з одиничним вибором та тест закритої форми з множинним вибором оцінюється в 1 бал.

Завдання 2 (стереотипне). Максимальна оцінка завдання – 5 балів, із них: 1 – володіння понятійно-категоріальним апаратом з психології управління; 2 – використання психологічного підходу до аналізу поведінки; 2 – наявність повної відповіді на запитання та обґрунтованих висновків.

Завдання 3 (аналітико-практичне). Максимальна оцінка завдання – 9 балів, із них: 2 – володіння теоретичними знаннями; 2 – використання психологічного підходу до аналізу явищ та процесів у сфері психології управління та їх порівняння; 2 – застосування творчого підходу до вирішення поставленої проблеми; 3 – наявність обґрунтованих висновків щодо вирішення поставленої проблеми.

Завдання 4 (контрольні запитання). Максимальна оцінка завдання – 6 балів, із них: 2 – володіння теоретичними знаннями та їх застосування для вирішення поставленої проблеми; 2 – послідовність та аргументованість викладення матеріалу; 2 – наявність повної відповіді на запитання та обґрунтованих висновків.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення лекційного курсу застосовується поєднання традиційного викладу матеріалу з активними та інтерактивними методами навчання. Зокрема, використовуються мультимедійні презентації, підготовлені у програмі Microsoft PowerPoint, ілюстративні та роздаткові матеріали, тематичні відеофрагменти, а також організуються обговорення актуальних і проблемних питань у форматі дискусій. До сучасних методів належить використання онлайн-платформ та мобільних застосунків для інтерактивної роботи: Mentimeter, Padlet, Google Forms, а також комунікаційних інструментів Zoom, Google Meet, Viber, Telegram та WhatsApp. Такий підхід сприяє кращому сприйняттю теоретичного матеріалу, розвитку критичного мислення, цифрових компетентностей та здатності до дистанційної взаємодії.

Практичні заняття проводяться із залученням сучасних активних методів навчання, зокрема кейс-методів (аналізу реальних і змодельованих управлінських ситуацій), мозкових штурмів, рольових ігор, групових обговорень та виконання різноманітних практичних завдань як індивідуально, так і у малих групах або підгрупах. Використання цифрових та онлайн-засобів дозволяє студентам моделювати управлінські та психологічні процеси, співпрацювати дистанційно, відпрацьовувати отримані знання на практиці, формувати професійні навички та вдосконалювати комунікативні компетентності.

При виконанні індивідуальних навчально-дослідних завдань (написанні есе, підготовці аналітичних доповідей, презентацій тощо), а також під час виконання самостійної роботи студенти активно використовують дослідницькі методи навчання. Особлива увага приділяється дотриманню принципів академічної доброчесності: всі роботи мають бути виконані самостійно, з обов'язковим посиланням на джерела інформації та уникненням плагіату.

Неформальна освіта:

1. Онлайн-курс «Поза конфліктом» <https://surl.li/kmqvce>
2. Онлайн-курс «Лідерство» <https://surl.li/krphho>
3. Онлайн-курс «Лідерство у команді: становлення лідера» <https://surli.cc/wwcfwd>

Платформи для самостійного навчання:

EdEra – українська онлайн-платформа з інтерактивними курсами, включаючи теми з психології та управління <https://ed-era.com/en>

Prometheus – платформа з відкритими онлайн-курсами, серед яких є курси з психології та управління <https://prometheus.org.ua/>

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни включає *поточне, тематичне оцінювання* (з тем, визначених для аудиторного обговорення і самостійного опрацювання) та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи. Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Поточний і тематичний контроль також передбачає оцінювання:

- участі в дискусії під час лекційних занять;
- підготовки виступу на практичних заняттях із презентацією (чи без);
- участі у різних інтеракціях під час практичних занять;
- підготовки індивідуальних завдань тощо.

Модульний контроль проводиться у тестовій комбінованій формі (комп'ютерне чи на паперових носіях) та виконання проектного/творчого завдання (усно/письмово). Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам в електронний журнал після кожного контрольного заходу.

По завершенню 8 семестру – іспит.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання лекційних занять не передбачено. На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Бали на практичному занятті здобувачі вищої освіти отримують за виконані практичні завдання, опрацювання джерел, командні проекти, презентації, активність під час дискусій і виконання практичних завдань.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, результативну практичну роботу в групі, опрацювання навчально-методичних і довідкових джерел, презентації, активність самостійної пошукової роботи.

Під час модульного контролю передбачені комплексні засоби оцінювання (усно й письмово, під час виконання тестових завдань, дослідницьких і творчих, захисту проектів тощо), у тому числі комп'ютерно орієнтовані.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Порядок контролю і оцінювання успішності здобувачів вищої освіти, що унормовує організацію оцінювання знань, умінь та навичок під час проведення усіх форм контролю знань, умінь та навичок здобувачів освіти, регламентуються «Положенням про оцінювання результатів навчання в Білоцерківському національному аграрному університеті».

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок;

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «екзамен» та «4» для форми підсумкового контролю «залік»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти

Максимально можлива к-ть балів, якщо форма підсумкового контролю	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Іспит	Загальний бал
Іспит	30	10	30	30	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D		
60–63	E	Задовільно	
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим	

ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання
Відмінно А 90-100	Студент (ка) демонструє високий рівень сформованості компетентності, володіє глибокими знаннями з дисципліни та аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, вільно володіє науковими термінами, вміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх і застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі, здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, вміє самостійно здобувати знання та опрацьовувати необхідну інформацію, аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, переконливо аргументувати свої твердження.
Добре В 82-89	Студент (ка) демонструє достатній рівень сформованості компетентності, володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати нові факти, явища, процеси; вирішує творчі завдання, вільно розв'язує справи та задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна; у навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь студента повна, логічна й обґрунтована, але з певною кількістю помилок.
Добре С 75-81	Студент (ка) демонструє достатній рівень сформованості компетентності, володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує знання у стандартних умовах, розуміє основоположні теорії та факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки, підготувати есе, усну доповідь, бере участь у підготовці проекту, і може захищати свою думку, контролювати власну діяльність, виправляти помилки. Проте студент не досить впевнено вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію, добирати аргументи для підтвердження думок, допускає певну частину незначних помилок.
Задовільно D 67-74	Студент (ка) демонструє середній рівень сформованості компетентності, розуміє суть основних ключових теоретичних понять, основні положення навчального матеріалу, може поверхово проаналізувати події, ситуації, робити певні висновки, виправляти помилки. При цьому здобувач вищої освіти не виявляє вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтовує твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
Задовільно 60-66 E	Студент (ка) демонструє задовільний рівень сформованості компетентності, володіє мінімальним обсягом навчального матеріалу, значну частину якого відтворює на репродуктивному рівні. Виконані ним завдання відповідають мінімальним вимогам до рівня володіння матеріалом.
Незадовільно 35-59 FX	Студент (ка) демонструє низький рівень сформованості компетентності, володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не досяг програмних результатів навчання. Рекомендовано доопрацювання матеріалу з можливістю повторного перескладання.
Незадовільно 1-34 F	Студент (ка) володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, не виявляє знань основних положень навчального матеріалу. Обов'язковим є повторний курс.

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни активно застосовується широкий спектр інформаційних ресурсів та навчальних матеріалів. До них належать дидактичні та програмні матеріали, електронні ресурси мережі Інтернет, бібліографічні та бібліотечні джерела. Особлива увага приділяється використанню:

- інтернет-ресурсів та наукових електронних баз даних;
- періодичних видань у сфері психології та управління;
- наукових праць професорсько-викладацького складу закладу освіти;
- тез і матеріалів наукових конференцій, семінарів та вебінарів.

Для підвищення наочності та активної взаємодії використовуються різноманітні засоби:

1. Мультимедійні презентації – створені у Microsoft PowerPoint, Canva та інших програмних засобах, що допомагають структуровано подавати інформацію.

2. Відеоматеріали – навчальні відео з YouTube, публічні лекції та записи наукових семінарів, що дозволяють наочно демонструвати приклади управлінських ситуацій.

3. Роздаткові матеріали – таблиці, схеми, інфографіка та інші наочні матеріали для кращого засвоєння навчального контенту.

4. Засоби зворотного зв'язку та інтерактивної взаємодії – цифрові платформи Padlet, Mentimeter, що забезпечують обговорення, голосування та обмін думками під час заняття.

5. Інструменти дистанційного навчання – платформи для відеоконференцій Zoom, Google Meet, а також освітні платформи BNAU MOODLE та Google Classroom, що дозволяють ефективно проводити лекції, практичні та семінарські заняття у віддаленому форматі.

Застосування цих ресурсів сприяє комплексному засвоєнню теоретичних знань та розвитку практичних навичок студентів, забезпечує динамічну взаємодію між викладачем і студентами та формує компетентності, необхідні для майбутньої професійної діяльності.

Необхідне матеріально-технічне забезпечення:

1. Для аудиторного навчання:

- аудиторна дошка для записів та демонстрації матеріалів;
- мебльоване навчальне приміщення, облаштоване для комфортної роботи студентів та викладача;
- комп'ютерне обладнання: персональний комп'ютер або ноутбук з підключенням до мультимедійного проектора для демонстрації презентацій та відеоматеріалів;
- доступ до бездротової мережі Wi-Fi для використання онлайн-ресурсів та інтерактивних платформ.

2. Для дистанційного навчання:

- стабільне підключення до мережі Інтернет;
- електронні пристрої (ПК, ноутбуки, планшети, смартфони) для участі у відеоконференціях, перегляду навчальних матеріалів та виконання завдань;
- використання персональних пристроїв студентів для доступу до освітніх

платформ, інтерактивних ресурсів та онлайн-інструментів комунікації.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела інформації

1. Волошенко М. О., Азаркіна, О. В. Психологія професійного спілкування : навчальний посібник. Київ : Олді-плюс, 2021. 280 с.
2. Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей / пер. з англ. Харків : Віват, 2021. 336 с.
3. Козяр М. М. Психологічна стійкість та комунікація під час війни : практичні підходи. Тернопіль : Освіта-ЮА, 2023. 84 с.
4. Рибалко Є. Ф. Психологія комунікації : навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 232 с.
5. Саврасова-В'юн Тетяна. Комунікативний практикум : навч.-метод. посібн. Київ: Київ. стол. ун-т ім. Б. Грінченка, 2024. 184 с.
6. Тренінг комунікативної компетентності: практикум // Автори-упорядники: В.М. Федорчук, В.В. Федорчук, Л.М. Комарніцька. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2021. 176 с
7. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 220 с.
8. Чалдіні Р. Психологія впливу / пер. з англ. Київ : Форс Україна, 2021. 336 с.
9. Юдіна Т. А. Психологічна допомога у спілкуванні з ВПО, ветеранами, людьми у кризі. Вінниця : Нова книга, 2023. 104 с.

Додаткові джерела інформації

1. Курова, А. В. Психологія спілкування : навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»). Одеса : Фенікс, 2020. 79 с.
2. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 «журналістика та інформація» [Текст]. Київ : Видавничий центр «Просвіта», 2008. 260 с.
3. Соціальні комунікації: теорія і практика сучасної науки : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 11–12 листопада 2022 року, м. Київ. – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2022. 88 с.
4. Стратегія і тактика комунікації з громадськістю : Метод. посібник В. Г. Королько та ін.. Київ : ІНІАН, 2003. 122 с.

Електронні інформаційні ресурси (за URL)

1. prlu.kiev.ua – Національна парламентська бібліотека України
2. nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського
3. ukrlibworld.kiev.ua/med – Державна науково-медична бібліотека України
4. gntb.n-t.org – Державна науково-технічна бібліотека України
5. lucl.lucl.kiev.ua – Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ)
6. ukrbook.net – Книжкова палата України